„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 71. У Новом Саду у уторак 10. (22.) маја 1883. ГОДИНА XVIII.

Политички преглед.

Још нас само шест дана деле од онога часа у ком ће „матка Москва“ у свечаном руву да приступи слављу венчања на престо сина цара ослободиоца. Од оног дана, када се прва вест о крунисању пронела пространом царевином руском, устало је и у „матки руској“ мало и велико да долазећем цару приправи дочек, достојан Русије и представнице ове: стародревне Москве. Има већ десет дана како су не само из Русије но из свију крајева белога света у Москву почели придолазити гости, што кренуше да буду учасници не само оне свечаности, којом се „матка Москва“ спрема да прослави венчање на престо цара Александра III, но да буду уједно сведоци оног чина који ће, ако Бог да, постати обртном тачком васколиког живота руског народа. Тај народ, који је у неограниченој оданости према отаџбини, вери прадедовској и цару вазда готов био сво благо своје па и сам живот свој истима на жртву принети, тај народ, који је крв своју немилице пролевао а да браћи православној на балканском полуострву помогне да до слободе дођу и да тим на путу препорођаја свога један знатан корак у напред учине, — тај народ а с њиме и васколико Славенство гаји наду да ће венчањем на престо цара Александра III. руска држава почети новим животом битисати, како би народ руски, лишен веза, што данас смерају његовом слободном кретању и слободној употреби огромне снаге његове, могао што пре и у што потпунијој мери спровести консолидовање целокупних државних одношаја, што ће му све скупа пружити могућност да са сигурним изгледом на успех приступи уређењу и решавању оних задаћа, које су му провиђењем додељене — у будућој историји Славенства.

У једном од задњих бројева овога листа изнели смо намере немачке политике гледе истока. „Норддајче алгемајне цајтунг“, лист, који стоји у доказаној свези са кнезом Бизмарком доноси чланак, којим устаје против бугарскога листа „Балкан“ и предлога, што га је овај приликом а баш услед путовања бугарског кнеза Александра јавности предао. У чланку том предлагао је „Балкан“ савез балканских држава, који би, по потреби, устао у обрану поседа турске државе у Јевропи. По себи се разуме да је ова изјава јако узнемирила у овој ствари заинтересоване кругове, па тако и госу поменутог немачког листа, услед чега се уредник задњег и машио пера да онако „са висине“ смртнима недостижне очита буквицу „Балкану“ а преко овога и осталим народима полуострва балканског „Н. А. Ц.“ вели: Не осећамо се ни најмање побуђени да се упустимо у полемисање са „Балканом“. То би нас одвело веома далеко, а не би ништа користило. Али према позиву официјозног листа да Србија, Грчка и Бугарска склопе савез за обрану јевропског поседа Турске морамо ипак приметити да бисмо морали зажалити, кад би нове државе на Дунаву сада наков ослобођења испод турског господства ишле за другим смерима, а не би све силе своје употребили на унапређење унутарњег развитка државног. Њима нипошто не припада да терају пустоловну политику, а ако оне ово ипак покушају, онда ће тешко моћи спречити да се са много страна на дневни ред не стави питање, да ли је уопште добро поступано, кад се донео закључак да се оживотворе дотичне државе. — Овако гласило Бизмарково. Читаоци наши увидеће и сами, шта притискује срце гвозденог канцелара. У осталом кад се кнез Бизмарк у своје време није освртао на жалост народа балканских, не поћамо откуд ови данас да дођу у положај, да могућој жалости Бизмарковој не само потчине но управ жртвују услове својега развитка и опстанка. Има неке разлике међу успоставом ових услова и терањем „пустоловне“ политике, коју народи на Балкану не познају, или бар не признају. Бизмарковом листу мора бити да је баш висина на коју се уздигао сметала да разлику ову унозна, иначе би се не само могло већ и морало закључити да и у оним висинама влада — денунцијаштво.

Познато је како су се пре не давног времена Чангови обратили за припомоћ конгрегацији жупаније торонталске, и како се том приликом из јадиковања ових невољника показало да је мађарско шовенство авет, која и своју сопствену децу прождире. На тужбе Чангова послала је конгреција поджупана Талијана да на лицу места разведи положај и стање нових досељеника. Поджупан Талијан обавио је поверен му посао, те је о стеченом искуству поднео опширан извештај. По извештају поджупановом једва ако је трећина досељених Чангова за рад способна; за рад неспособних удовица, које немају никаква иметка, броји се на стотину; дневна зарада од 43 новчића не досиже ни да се дотични сувим хлебом ранити могу. Многе породице мораше заложити постеље и оно мало худних хаљина, што собом донеше, да се само како-тако преране. За станове служе им са свих страна разјапљене сламом покривене дашћаре, пуне воде и кала, и т. д. Да би се доскочило првој и неодложној потреби закључила је жупанија, да се из сиротинских фондова жупаније узме новаца за набаву потребне хране и да се ова Чанговима по куповну цену уступи. Пошто се дознало за овај извештај торонталског поджупана, пожурише се коловође овог пресељавања да демантовањем истог „умире јавно мнење.“ Разуме се да у ово демантовање нико не верује, јер је веома тешко увидети, да је тајник одбора пештанског из своје писарнице могао боље испитати положај Чангова, но поджупан Талијан. Мађарски шовени частише Чангове при доласку шампањцем и посластицама а за тим их избацише на голу ритину пред плахо Дунаво да ту — од глади умиру. Кад мађарски шовени оваке осећаје гаје према рођеној браћи им, да каква мора онда тек бити она наклоност што је племенито срце њихово скрива у погледу осталих иноплемених судржавника. Чангови умножили су једним новим жалосним листом историју домољубља мађарских шовена.

Дочек књаза бугарског на Цетињу.

„Глас Црногорца“ донео је веома опширан опис дочека, како је овај приуготовљен кнезу Александру у Котору и на Цетињу. Простор листа не допушта нам да тај извештај у целости донесемо, с тог ћемо се ограничити на главније моменте истог, који ће читаоцима нашим растумачити осећаје што јоних дана проницаху јуначка срца црногорских соколова.

Споменув у уводу извештаја свога како је већ о Ђурђеву дне Цетиње било пуно гостију што се са разних крајева Црне Горе ту стекоше да поздраве бугарског кнеза, и даље начин, којим је овај дочекан у Котору — наставља „Гл. Црн.“

„Сутра у јутро, у уторник (26. пр. мес.) књаз бугарски крене на дворски коли пут Цетиња. Пред књаза је изишао да га дочека на црногорској граници, министар иностраних дела г. В. Станко Радовић. Кад је књаз стигао на нашу границу, г. В. Радовић поздравио га је, за тим крене књаз са целом пратњом пут Цетиња. На целом путу народ из оближњих села излазио је и одушевљено поздрављао књаза бугарског . . .

На уласку у Цетиње чекаху књаза представници општине са управитељем вароши на челу, за њима многобројни народ и школска омладина. На самој пијаци лицем к светлом двору окренута, стојала је упарађена војска са својим заставама и заповедницима.

Дошав до св. Јована код Бајице затече књаз Александар овде књ. Николу, који му у сретање пошао беше, те пошто се братски поздравише кренуше ова пут Цетиња.

Не потраја дуго а књаз Александар стиже пред Цетиње те под грмљавом топова и звоњењем звона уђе у главни град Црне Горе.

По што се приближи месту, где су стојали представници општине, кочија се зауставе. Ту поп Видак Петровић држећи у рукама на послужавнику со и хлеб, поздрави књаза Александра у име општине, те међу осталим рече:

„Ваше Височанство! По стародавном словенском обичају општина ове вароши приступа смерно Вашем Височанству, да поднесе хлеб и со, знамење свога гостопримства.

Примите Ваше Височанство ове божје дарове и окусите од њих у име оне љубави братске коју они знамевују. Ми их подносимо Вашем Височанству са жељом, да се братска љубав и слога између узвишених владалаца Бугарске и Црне Горе и између народа бугарског и црногорског исто тако радо имају као со и хлеб.“

Иза отпоздрава књажевог и пошто исти прихвати со и хлеб крену кочије и уз грување топова и звоњење звона дођоше пред двор одакле се књаз лепице упути у манастир на благодарење. Ту га митрополит Љубиша поздрави кратком језгровитом беседом.

Из цркве крену сви у двор, где је књаза бугарског дочекала књагиња Милена и књажевска породица.

Исти дан у вече била је варош на све стране прекрасно осветљена. Осим тога давана је импозантна бакљада.

При бакљади поздравио је некадањи мостарски учитељ г. Ј. Ђепава књаза Александра одушевљеним говором, којим је дао верна израза осећају српског срца а уједно разложио важност и значај књажеве посете по будућност Славена балканских.

Сутра дан, у среду по по дне ишло се на „Прилип“ одакле се посматрала маневра, која се изводила на јужној страни голема брда „Добрштака.“ Терен на ком се маневра имала извршити, био је један од најтежих: масе од голог оштрог крша, испроваљиване, усечене, растављене јазом, провалама и увалама једна од друге — право црногорско земљиште у најцрњем смислу те речи.

Главни успех ове маневре састајао се у беспримерном брзом савлађивању терена, који изискује ванредну лакоћу у кретању и истрајност у напрезању. То је савршено постигнуто и гости признали су отворено, да нема војске на свету, која би за кратко време савладала тако ужасно тешку задаћу.

Иза овога приступило се гађању у нишан, где се особито одликовао књаз-насљедник.

Пошто се обави гађање у нишан кренуше сви у варош.

Међу тим и војска стиже у варош, те се окупи на ливади пред болницом, а после у живом трку протрча испред двора — као да није имала никаква умора од маневре. А што је још више морало задивити, иста војска иза трке заметну пред двором своје црногорско оро и весело играше уз поклич и попевку.

Пред вече изиђу оба књаза међу народ и пођу с њим на ливаду, где се одпочну разне народне игре. Најпре се утркивало у скакању и том приликом видела се управо чуда од телесне лакоће, а после се бацало камена с рамена, при чем су Црногорци такође своју телесну снагу и вештину посведочили. Књаз бугарски и свита његова с особитом су пажњом пратили ове игре одајући заслужено признање и похвалу онима који се највише одликовали.

Пошто сунце за гору зађе, вратише се оба књаза натраг.

Исте вечери паљене су ватре по околним главицама и сагорен је вештачки ватромет.

Сутра дан у четвртак 28. априла, беше дан поласка бугарских гостију. При поласку испраћен је књаз Александар истим почастима које су му указане и при доласку. Кретање је било у 8 сахата из јутра, истим редом и начином и истим почастима као и при доласку. Звона су звонила и топ је пуцао са табије кад су Њихова Височанства књаз бугарски и књаз црногорски сели у кочију један до другога. За њима је у кочијама ишла цела пратња. Чиновништво, народ и војска стајали су упарађени целом главном улицом и викали одушевљено и дуготрајно „живио!“ Војска је одавала почаст. Књаз бугарски клањао се на све стране и љубасно праштао са свима.

Тако је завршена ова ретка светковина, која ће остати у срцима свих Црногораца као једна од најлепших успомена, која ће их сећати на љубав и тврду свезу са братским нам народом бугарским.“

ДОПИСИ.

У Ст. Пазови 5. маја. (Освета г. Цебака.) У једном од прошлих бројева овога штов. листа, говорено је о Цебаку — предстојнику овога котара, којом приликом су лепе ствари на јавност изнешене; но кад је већ о њему реч, дозволите ми да и ја истини у хатар, коју речем.

Поменути Цебак је — као што се из последњег овомесног дописа увидити може — човек без икаквог такта; он још једнако представља себи, да је неки капетан за време границе, па мисли да сад у место војника — грађани морају на његов „хабт ахт“ „штелунг“ узети; но видећи да се у таким случајевима љуто преварио, почео је онај занат, који је у горе поменутом допису на јавност донешен.

Исти Цебак има овде у месту већ доста својих лепих „кунстштука“, од којих ћу два да наведем, који се тичу њему приређене — у прошлом допису поменуте — „мачије музике“.

Код нас у месту има — осим 3 словачка и 1 једног српског учитеља још и један пети, — на 4 разр. комуналне школе, који, — свршивши 5 разр. гимназије у Ср. Карловци, и препарандију у Петрињи, — већ пуних 6 година овде у Павови са 300 ф. односно 350 ф. годишњом платом, служи; на истог младог учитеља г. А. М. пала је сумња, од стране г. Цебака, — да је такођер учествовао у „мачијој музици“ и фактично га последњи пријави шк. управитељству; г. А. М. добије ову целу ствар на очитовање, но та пријава легне, те и дан данас лежи; међутим се распише стечај на једно — у оближњем месту — управљено учитељско место са годишњом платом од 600 ф. — уз друге додатке, — на које и г. А. М. компетовати хтеде; оде у општински уред и заиште од начелника сведочбу о владању, на што последњи одговори „не могу вам дати, јер имам такав налог“. Г. А. М., знајући да је то из кујне Цебакове потекло, отиде к истому и запита за узрок, који спречава начелника, њему — учитељу — сведоџбу издати, на које предстојник одговори „ви стојите у дисциплинарној истрази, и из тога узрока не можете сведоџбу добити“ и дода, „у дисциплинарној истрази сте зато, што сте учествовали у мени прављеној мачијој музици“. (?) Питам вас пак г. предстојниче, јел доказано, да је г. А. М. то урадио? (О доказу ћу код другог случаја говорити.) Еклатантан доказ да наредба, управљена начелнику, да се не изда сведоџба г. А. М. није ништа друго него проста освета, — због чега последњи у горе-поменутом месту ни кандидован не беше.

У истој ствари, ставио је овдашњег, већ годину дана суспендованог грунтовоћу г. Ј. Б. са својом пријавом под дисциплинарну истрагу, и при саслушању положе његова супруга и нећака — која се у онај пар код њега у гостима налазила — заклетву, да је г. Ј. Б. вацело учествовао у многопоменутој Цебаку даваној „серенади“.

А шта се збило? Остала три сведока пак сведочише, да је баш оно вече, — односно ноћ — кад се све то збило, у једној приватној кући г. Ј. Б. са њима до беле зоре седио, да цело време никуд ишао није, и тако о „музици“ ништа ни знао није, која је по тужби, већ у 2 сата по поноћи давана; исти су сведоци вољни у свако доба заклетву на своју изреку положити? Шта ће онда бити г. Цебаче? Ваљда је меродавнија изрека ових сведока који ни једној странци ни род ни помоз бог нису, него она, ваше госпе, јер свака супруга мора онако сведочити, како је мужу угодно, а нећака такођер, особито ако је изглед да ће се удати за каквог суплента бележника.

Саветовали би вам да се у будуће манете тих лакрдија, бавите се само више са уредом, да не би морао ваш пристав до неко доба ноћи очи бости, као што је то пре кратког времена било.

Дневне новости.

(Крунисање у Москви.) Руски „Правительствени вестник“ обелоданио је ових дана обреде за улаз и крунисање руских царских супруга у Москви. На дан, који је за то установљен, имају се све особе, што ће учествовати код улаза, скупити у петровом замку. Провод иде овим редом:

Напред редарствени главар, за којим ступају 52 оружника. За тим следе: властити конвоа царев, више ескадрона телесне гарде, изасланици азијских народа, дворски чиновници, врховни управитељ обреда и коморски племићи, сви на коњима. После ових долазе коморници, витезови страних принчева, дворски маршал, врховне дворске шарже, чланови царевинског већа и врховни дворски маршал у позлаћеним кочијама. Иза ових долазе телесни ешадрони, витешка гарда, телесна гарда, цар на коњу, министар царске куће, министар рата итд., сви велики кнезови, принчеви страних владајућих кућа, војводе лихтенбершке, принчеви олдембуршки, војводе мекленбуршке, главни побочници и крилни побочници. Иза ових следе царица са великом кнегињом Ксенијом у позлаћеним парадним кочијама које 8 коња вуку. Следе остале велике кнегиње, за тим управитељ ствја, пажи, телесни одел кирасира, државне госпође и дворске госпође царичине и великих кнегиња. Провод завршују два телесна одела хусара и улана. На улазу у град поздрави ће цара главни губернатор московски. Осим овог поздрављаће цара многобројни зборови и депутације.

Сви чланови царске куће сићи ће код васкресенских врата и поклониће се пред сликом иберске мајке божије. Дуж читавога пута до Кремла правиће чете шпалир. Кад уђу у Кремл, цар, царица, велики кнезови и велике кнегиње са пратњом упутиће се најпре у успенску саборну цркву, где ће их синод и свећенство дочекати са крстом и посвећеном водом. После службе божије полази провод у архавђелску саборну цркву, одавде у саборну цркву благовештенску и коначно к црквеним степеницама кремлске палате, одавле царски супрузи полазе у своје одаје.

Три дана пре крунисања објављиваће исто народу засебне гласоноше. Заступницима и посланицима објавиће дан крунисања управитељ обреда. У очи крунисања служиће се вечерња у свима црквама.

На дан крунисања у 8½ сахата заузеће дипломатички збор места у успенској саб. цркви. Од престолне дворане до саб. цркве правиће чете шпалир. Наследник престола, праћен члановима царске куће, страним кнежевима итд. упућује се у саб. цркву. Пут до цркве, којим ће ићи царски супрузи, пошкропиће се посвећеном водом.

Кад се јави, да је све спремно, цар и царица упућују се у престолну дворану и ступе на престо. Цар и царица стајаће под небом, уз које стоје 32 главна побочника. Митрополит московски дочекује цара и царицу у трему цркве говором, благослови их крстом, а митрополит кијевски пошкропи их посвећеном водом. Ступив у храм поклоне се

царски супрузи три пута пред царским престолом пољубе свете иконе и ступе на престо Михајла Феодоровића и Алексија Михајловића. На позив новгородскога митрополита прочита за тим цар православно веровање, за чим отпочне крунидбена свечаност — оним редом, као што смо то јавили у једном од прошлих бројева овога листа.

Провод крене за тим аранђелском и благовештенском црквом натраг у замак. После крунисања је гозба у грановитој палати, при којој царски супрузи при засебном столу седе. Дипломатички збор и они, који не обедују у грановитој палати, остављају дворану, клањајући се цару и царици. Свеђенство и два прва чиновничка разреда седну за царски сто. Трећи и четврти чиновнички разред, племићки маршали, племство, генерали итд. обедују у дворанама кремлског двориштa. После гозбе иду царски супрузи у своје одаје. Три дана после крунисања звоне звона. У вече је осветлење града.

(За пренос бранкових костију.) Из Сомбора нам пишу: И међу омладином овд. срп. учитељске школе почела се — као што смо чули — припрема, да се приреди једна „беседа“ са игранком у циљ преноса бранкових костију. — Радујемо се, што видимо, да је и међу њима будна народна свест; да знају ценити српске великане и да су достојни, да им се повери младеж, коју ће у будуће, као учитељи, васпитати.

(Српско новинарско друштво.) У седници новинарског друштва, држаној 2. тек. месеца, после обављеног избора суда части, председник г. др. Лаза Костић напомену како ће један од чланова новинарског друштва на дуже време удалити се из средине друштва новинарског, па како би умесно било да друштво са тим чланом својим, у очи његова поласка, колегијолно проведе једно вече и да се том приликом с њиме братски растане. „Тај је члан“, рече председник, „наш друг г. Стојан Протић, који у идући четвртак полази у Пожаревац, — у затвор“. Сви чланови присутни одазову се позиву г. председника и договоре се да сутра дан, 3 тек. месеца, проведу братски вече са г. Протићем и да се с њиме растану за осам месеци.

Закључак овај би сутра дан извршен. Ст. Протић отишао је 5. тек. месеца у Пожаревац. Уредништво „Самоуправе“ које је до тог дана отправљао Ст. Протић, прешло је на П. Тодоровића.

(Упражњено лекарско место.) Дознајемо, да ће се скорим расписати у Делиблату стечај на упражњено место лекара за општине: Делиблато, Гај и Дубовац са седиштем у Делиблату. Плата је 500 фор. слободан стан и од сваке посете 40 новч. а ван места и слободан подвоз. Чинимо пажљивим Србе лекаре на овај стечај.

(Неповољан сапутник.) Из Пожуна јављају: Путници бечкога влака који је јуче ноћу стигао овамо, претрпели су ужасан страх. На станици Мархег уђе у жељезнички вагон један господин, који тек што ступи у кола потеже револвером на остало друштво. Престрашени путници викаху у помоћ, вође влака прискочише, разоружаше полуделог путника, те га тешком муком одвукоше у товарни вагон. Ту заметну се тежак бој међу несретником и особљем влака. Луда се од једном отрже, скочи не далеко од тунела из влака, који је јурио највећом брзином, и отрча за влаком у Пожун. Дошавши у Пожун, буде на колодвору ухваћен и одведен у градски мађистрат. Ту је ужасно беснио, сатра све, што му паде шака; најзад би свезан и пренешен у земаљску болницу. Зове се Кристиан Рајнман; родом је из Берна у Швајцарској. Код несретника нађен је декрет за намјештење у Будимпешти, златан сат, драгоцености и знатна свота новаца.

Политичке вести.

— У Сибињу је већ од неколико дана на окупу синод романско-православне архидијецезе ердељске. На рад синода свратиће мо у сутрашњем броју.

— Из Загреба долази вест да је 6. тек. мес. влада држала конференцију у ствари реорганизације земаљске управе. Конференцији овој присуствоваху председник сабора Крестић и председник стола седморице Радивојевић. Намерено снижење плате чиновничке одбијено је дефинитивно.

— По коначном распореду обавиће се крунисање руског цара ипак 15. тек. мес. а не 17., као што се у задње време говорило.

— Из Пеште јављају да се тамо као већ решено сматра да ће за председника горњекуће бити наименован Сеђењи-Марића за потпредседника Слави. Није пак истина да предстоји наименовање грофа Чиракија за јудекса курије.

— Ове недеље очекује се у Лондону одговор румунске владе на ноту лорда Гренвиља у дунавском питању. Веле, да одговор није повољан. — Господа дипломате не би требала овим да буду ни најмање изненађена, јер то су могли бар лако предвидети.

— Ирска народна лига држала је скупштину у којој међу осталим стварма дође на дневни ред и писмо, што га је папа римски послао ирским владикама. Писмо није учинило повољан утисак. Један говорник рече: „Народна странка примаће из Рима религију, никако пак и политику. Папа је глава католичке цркве али је Парнел глава политичке. Ирски народ следиће овоме све док не доспе до своје независности.

— „Народни Листи“ јављају да ће концем маја по рим. изаћи царски патент, којим ће се распустити чешки земаљски сабор.

— У Познатој афери Каминскога обустављена је даља истрага. Веле да се Камински кани изнова дати бирати за заступника у царевинско веће.

— „Дељи Њус“ јавља да ће Порт Саид добити инглеску посаду.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(Глас једног књижевника.) Читамо у „Н. В. Дн“. од једног књижевника овдашњег добили смо следеће писмо. Ми га ево у целини предајемо јавности: „Господине уредниче. Познато вам је да се махом сви наши писци, у недостатку уређених како ваља књижара у Србији, адресирају на поједине своје знанце и пријатеље, да их помогну у протуривању својих дела. Знате исто тако, да је данас тешко, а да не речем немогуће, издати ма какво поучно дело, ако оно није, потпомогнуто из каквог фонда, а ту се поред ваљаности дела, траже често и други услови, које је немогуће испунити сваком писцу. Дакле, као што рекох, још писцу остаје једини пут; да апелује на заузетост својих знанаца и пријатеља, и он се обраћа њима. Али, шта иза тога настаје? Мислим, да ми није потребно све ређати. Имали сте прилике, да се уверите, како поједини писци по неколико пута моле исте своје знанце и пријатеље и преко новина и приватно, да им после неког времена врате или књиге, или пошљу новац; и држите ли да се они тиме помажу? Боже сачувај. Господа, који су примили књиге, не сматрају да је то неморално дело, примити књиге, продати их и потрошити новац, па ником ништа. Шта остаје сада писцу да чини? Ништа друго но да плати сам издање свог дела, пошто није пристао за мале суме од 12—40 динара да поднесе тужбе и да се парничи, а особито са пријатељима својим, на које је он толико много полагао.

Па бар да су то личности, које на први поглед још не заслужују поверења. Не. Мени су познати међу осталим другим и такви, којима је свака трећа реч „патриотизам“; који проповедају поштење и савесност, који се брину посведневно о народу и т. д. Жалостан знак! Обично се људи у малим стварима познају какви су. У интересу општим. држим, да ваља жигосати овакве по нашем мишљењу несавесне људе, и износити им имена на јавност као варалице, којих се треба чувати“. — После свега у писму овом реченог ми немамо много шта да од наше стране рекнемо; сваки ће морати признати да је све онако, на жалост, као што се у писму вели. Али, мислимо, да су у првом реду сами књижевници позвани да овоме злу на пут стану. Неби згорег било, кад би се г. књижевници једанпут па и више пута састали и договорили како и на који начин да се овоме стане на пут и да се пронађе начин распростирању књига, разуме се добрих, у наш народ, без штете писаца.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 7. (19.) маја.

Жито из Потисја	— — — —	79 81 ф.	10.45 ф.	10.65
„ „ „	— — — —	77 „ 79 „	10.20 „	10.45
„ банатско	— — — —	76 „ 81 „	9.90 „	10.80
„ „	— — — —	— „ — „	—.— „	—.—
„ „	— — — —	— „ — „	—.— „	—.—
„ бачко	— — — —	79 „ 80 „	10.45 „	10.60
„ „	— — — —	76 „ 78 „	10.— „	10.40
„ влашко	— — — —	76 „ 78 „	9.— „	9.40
„ „ по каквоћи	— —	74 „ 75 „	8.50 „	8.80
„ српско	— — — —	76 „ 77 „	8.80 „	9.—
„ „	— — — —	— „ — „	—.— „	—.—
Уванц-жито за март-април 1883.	— —	ф.	—.— „	—.—
„ за септ.-октобар	— — —	„	10.23 „	10.25
Раж мађарска	— — — — — —	„	7.30 „	7.60
„ влашка	— — — — — —	„	7.10 „	7.30
Јечам за храну	— — — — — —	„	7.— „	7·30
„ за пиваре	— — — — — —	„	7.30 „	7·60
„ влашки	— — — — — —	„	6.70 „	6.90
Зоб трг. роба	— — — — — —	„	6.30 „	6.50
„ фина роба	— — — — — —	„	6.60 „	6.80
Уванц-зоб за март-април 1883.	— —	„	—.— „	—.—
„ за септ.-октобар	— — —	„	6.74 „	6.76
Проја мађарска	— — — — — —	„	—.— „	—.—
„ влашка	— — — — — —	„	7.50 „	7.75
„ влашка за пролеће	— — — —	„	—.— „	—.—
Кукуруз, готова роба, банатски	— —	„	6.65 „	6·70
„ „ „ влашки	— —	„	—.— „	—.—
„ за јули-август банатски	— —	„	6.87 „	6.90
„ за септ.-август банатски	— —	„	—.— „	—.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— —	„	—.— „	—.—
„ за мај јуни 1883.	— — — —	„	6.72 „	6.74
„ за јан. февр. март, банатски нови		„	—.— „	—.—
„ за јан. февр. март, влашки нов		„	—.— „	—.—
Репица готова роба Kohl	— — — —	„	—.— „	—.—
„ банатска	— — — — — —	„	—.— „	—.—
„ за август-септембар Kohl	— —	„	14.1/8 „	14.1/4
„ за јули-август банатска	— —	„	—.— „	—.—
Горушица по каквоћи	— — — —	„	6.50 „	7.60
Мувар „ „	— — — —	„	18.— „	13.25
Ланено семе по каквоћи	— — — —	„	11.— „	12.50
Кудељно семе „	— — — —	„	9.50 „	10.50
Бикеч по каквоћи	— — — — —	„	7.— „	7.50
Пасуљ бели нови	— — — — —	„	9.50 „	10.25
„ „ стари	— — — — —	„	7.— „	8.—
„ жути нови	— — — — —	„	10.— „	11.—
Погачице од репице	— — — — —	„	5.50 „	6.—
Погачице од горушице по каквоћи	— —	„	5.— „	5.25
Паприка трг. роба	— — — — —	„	17.— „	18.—
„ фина роба	— — — — —	„	45.— „	48.—
„	— — — — — —	„	—.— „	—.—
Мед оцеђен	— — — — — —	„	37.— „	39.—
„ вошчан	— — — — — —	„	36.— „	37.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— —	„	—.— „	—.—
Восак рожњавски	— — — — — —	„	134.— „	137.—
„ славонски	— — — — — —	„	136.— „	140.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма		„	14.— „	14·50
„ „ „ „ у цакови	— —	„	14.— „	14.25
„ „ уванц роба за нов. у бурадма		„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у цакови	— —	„	10.25 „	—.—
„ босанске гот. роба нова у бурадма		„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у цакови	—	„	14.— „	15.—
„ „ уванц роба за нов. у бур.		„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у цакови	—	„	10.50 „	—.—
Пекмез, готова роба, славонски	— —	„	20.— „	—.—
„ за септембар-октобар славонски		„	20.— „	20.50
„ „ „ „ банатски		„	18.50 „	—.—
Свињска маст варошка	— — — —	„	75.— „	76.—
„ „ сеоска роба	— — —	„	—.— „	—.—
Сланина сољена варошка	— — — —	„	67.— „	68.—
„ „ сеоска роба	— — —	„	64.— „	65.—
Шпирке прима мађарске 1882	— —	„	16.— „	17.—
„ прима мађарске 1883	— —	„	16.— „	16.50
„ секунда „ 1883	— —	„	10.— „	18.—
„ прима српске 1882.	— —	„	18.50 „	16.—
„ прима босанске 1883.	— —	„	14.25 „	15.50
Овчије коже српске по 56 кила	— —	„	40.— „	42.—
„ „ босан. и хрв. по 56 кила		„	42.— „	44.—
„ „ македонске по 56 кила		„	—.— „	—.—
Јагњеће српске нове 102 ком.		„	90.— „	100.—
„ нове хрватске 102 комада	—	„	70.— „	90.—
Козије хрватске за 50 кила	— — —	„	60.— „	65.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила		„	65.— „	67.—
„ српске	— — — — — — —	„	60.— „	65.—

све без погу и рогова са 2% шконто.

Храна. Ове недеље беху јачи довози пшенице, те су стављали наши млинови услед тога ниже цене и тако износи пад цена у овој недељи око 35 новч. Из Америке долазе нам врло добри извештаји о стању усева, и надају се тако доброј жетви каква још није била тамо; по моме мњењу пак, могу се примити ти американски извештаји само са великом резервом. Јаки довози кукуруза имају само мало уплива на цене, јер је и конзум такође врло велики, а сви ти до данас отказани 92.000 метер-центи попримани су врло брзо. На сваки начин постаће расположење у радњи са зоби лабавије, јер су јачи довози услед повољних цена. Јечам се поправља у цени.

Продукти. Што се тиче рада са шљивама, то се позивам на свој посебни извештај од четвртка, те имадем још само то приметити, да су данас стављене српске шљиве за октобар-новембар већ по ф. 10 1/8 а босанске за октобар-новембар нуђене су по 10.50. Учињени су неколико шлусева пекмеза за август-септембар по ф. 18.10. Цена масти и сланине беше почетком недеље нешто мало учвршћена, али је данас опет попустила и бележи као пређе, а биће на сваки начин скорим још јефтинија. Варива су чврста у цени и налазе добру продају за иноземство.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Баш сад је изишао:

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ.

Уређује А. Хаџић.

Књига 134. (Свеска друга за годину 1883.)

У овој су књизи ови саставци: I. Владика Данило Јакшић. Од Ђорђа Рајковића. — II. Поглед на културу ислама и на уплив његови у нашем народу. Од дра Милана Јовановића. — III. Трећи говор Цицеронов против Катилине. Превео Милан А. Јовановић. — IV. Невенка. Новела Милана Савића. — V. Може ли бити на звездама живих створова? Од проф. А. Матића. — VI. У самоћи. Песме —ћ—а. — VII. Књижевност: Историја света, преглед удешаван за средње школе. Књига прва и друга. Написао М. Зечевић. Критика Јована Ђорђевића. — VIII. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора и одељења 1880. године. — У раду матичином штампане су ове критике и оцене: 1. Оцена Аркадије Варађанина на дело дра Војислава Бакића: „Поуке и савети о васпитању деце за наша матере“; и оцена Петра Радуловића о истом делу; — 2. Оцена проф. Мите Петровића о делу неименованог писца „Писма о васпитању“; — 3. Критика Мише Димитријевића на трагедије: „Бодин“, и „Слободарка“; — 4. Критика истога на шаљиве игре: „Несуђени“, „Долијао је“ и „Силом-песник“; — 5. Оцена проф. Марка Кречаревића и Андрије М. Матића о расправи проф Мите Петровића под насловом: „Један прилог патологији биља“; — 6. Оцена Ђорђа Рајковића на „Српске народне пословице“, што су их скупили Љубомир Стојановић и Милован Ружичић; — 7. Оцена Ђорђа Рајковића о чланку Владимира Красића: „Манастир Грабовац.“ — 8. Оцена Ђорђа Рајковића о приповетци безименог писца под насловом: „Барудан.“

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис“ бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис“ у кућу, а чланови са стране могу „Летописе“, који им припадају, сваки дан примити од „Благајнице Матице Српске“ у Новом Саду.

Ко од чланова жели „Летопис“ поштом добијати, ваља да пошље у име годишње поштарине 50 н. а. вр. „Благајници Матице Српске“ у Нови Сад, која води бригу, да се „Летописи“ тачно разашиљу.

Ред вожње железничких влакова

Полазак из Н. Сада у Суботицу после подне у 2 с. 30. м., а стиже у Суботицу у 7 с. 50 м.

Полазак из Суботице у Пешту у 10 с. 35 м. у вече.

Полазак из Суботице у Сегедин у 10 с. 30 м. у вече.

Полазак из Суботице у Сомбор у 5 с. 30 м. из јутра.

Полазак из Суботице у Н. Сад у 6 с. из јутра а стиже у Н. Сад у 11 с. 14 м.

Из Пеште у Суботицу стиже у 4 с. 20 м. из јутра.

Из Сегедина у Суботицу стиже у 5 с. из јутра.

Ред пловидбе

од 3. (15.) марта 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: уторником, средом, петком, суботом и недељом после 1/2 5 сахата после подне.

У ТИТЕЛ: средом и недељом после 1/2 5 сахати после подне.

У ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом, петком и недељом после 1/2 5 сахата после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: понедељником, средом, четвртком, суботом и недељом у 1/2 11 сахата пре подне.

Отправништво.

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе,“

почевши од 16. (28.) априла о. г.

из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8. и 1/2 10 сах., после по дне у 2, 1/2 4, 1/2 6 и 7 сахата;

из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у 1/2 6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у 1/2 3, 4 6 и 1/2 8 сах.

Недељом и свецем вози пароброд пре по дне по пловидбеном реду, а после по дне на лепом времену по потреби.

У Каменици 16. (28.) априла 1883.

Подузетници,
помесне пловидбе.

ОГЛАСИ.

Стечај.

Услед упражњеног места како учитеља, тако и учитељице потписани одбор с тим стечај отвара са годишњом платом од 300 ф. у готовом новцу, 20 кибли мешовита жита, 20 кибли кукуруза, 4 фата дрва, 2 1/4 ланца земље, уз то слободан стан састојећи се из две собе, кујне, шпајза, штале и баште.

Учитељу ће у дужност спадати у цркви појати и децу у истом поучавати. Од погреба имаће учитељ 1 фор.

Учитељици ће у дужност спадати децу женску у ручноме раду поучавати.

Првенство ће иматм онај, који је сомборску препарандију с добрим успехом свршио.

Рок стечају 28. јуна о. г.

Просители имају своје молбе потписаном одбору послати.

Из седнице црк. шк. одбора држане у Варјашу 1. маја 1883.

Милош Аћимов,
3—3 председник.

ОГЛАС.

Гласом наредбе краљ. хрв. славонске далматинске земаљске владе од 29. травња 1883. одел за унутарње послове број 15937. дозволило је кр. уг. министарство за јавне радње и комуникације са одредбом од 14. пр. мес. бр. 12520. у смислу зак. чланка XLI. од године 1881. извластбу земљишта потребних за изграђење будапештанско-земунске жељезнице лежећих у подручју пустаре Јарковац спадајуће к опћини Голубинци, те сачињавајуће властништво града Карловац.

Рок расправе установљује се на дан 9. липња (28. свибња) 1883. у 9 сати пре по дне на лицу места, т. ј. на пустари Јарковце, којој се расправи све интересоване странке тим додатком позивају, да ће поверенство о установљењу извластбене основе изречи мериторно одлуку и онда ако између интересента нико не би дошао, те да због недоласка на расправу оправдању места нема.

Стара Павова 11. свибња 1883.

2—3 Котарски предстојник:
Цебак.

КУПАТИЛО ДАРУВАР

(Славонија) кр. поштанска, телеграфска станица а жељезничка у Барчу.

Сезона од маја до октобра.

Акратотски, антонијски извор који гвожђа у себи садржи и од 37°R. топлоте. Јовански извор 35°R. топлоте. Купатила природна, блатна у кади, у камену, од борових иглица, електрична и маховине — по налогу лекарском. Јужно и благо подневље, дугачка шеталишта и слободна употреба дивног дворског парка. Купатила у Дарувару са необично високим градом топлоте (римљанске Thermae Jasorvenses) врло добро послужују за исцелење болести кожних, хроничне укочености, костобоље, реоме и свих од тога произлазећих укочености. Млаке купке ублажавају бол а и снаже (јер врло много гвожђа садрже 0.09.) дакле су врло добре за телесну слабост, оскудицу у крви, за нерене болести, хроничне катаре — дакле за женске болести. Дневно двапут свира музика. Поједине купке и просторије за становање сасвим су поновљене и врло лепо уређене. (Од 1. јуна) дневно јутром у 10 сахата господска свеза с омнибусем из Барча у Дарувар. Покривени омнибуси с четири коња одржавају саобраћај. Брошуре и омнибушки распореди вожње шаљу се по жељи бадава.

Купатилски лечник: Мед. др. Ед. Бринк.

1—8 Властелинско управитељство купатила.

Моју галантеријског, белог и помодног еспапа трговину „код лабуда“ у Митровици, рад сам уз повољне увјете предати.

ФРАНЦ ГАМИРШЕК.

2—3

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.